

ARBETSGRUPPSBETÄNKANDE 2008:9

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2008:9

Landskapet Ålands ställning vid fördragsbrott och i EG-domstolen

*Ahvenanmaan asema sopimusrikkomusasioissa
ja EY-tuomioistuimessa*

ARBETSGRUPPSBETÄNKANDE 2008:9
TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2008:9

*Landskapet Ålands ställning vid
fördragsbrott och i EG-domstolen*

*Ahvenanmaan asema sopimusrikkomusasioissa
ja EY-tuomioistuimessa*

ISSN 1458-6452

ISBN 978-952-466-766-1 (häft./nid.)

ISBN 978-952-466-767-8 (PDF)

Justitieministeriet - Oikeusministeriö

Helsingfors, Helsinki

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
26.11.2008

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Självstyrelselagsarbetsgruppen 2008		Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande	
Ordförande: Förvaltningsrådet Matti Pellonpää Sekreterare: Lagstiftningsrådet Sten Palmgren och konsultativa tjänstemannen Janina Groop-Bondestam		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 2.9.2008	
Publikation (även den finska titeln) Landskapet Ålands ställning vid fördragsbrott och i EG-domstolen Ahvenanmaan asema sopimusrikkomusasioissa ja EY-tuomioistuimissa			
Publikationens delar			
Referat			
<p>Justitieministeriet tillsatte 2.9.2008 en arbetsgrupp för att utarbeta ett förslag till komplettering av 59 c § i självstyrelselagen för Åland med bestämmelser om att landskapets ståndpunkt på landskapets begäran ska framgå av Finlands svar till kommissionen och i svaromål till Europeiska gemenskapernas domstol i ärenden som hör till landskapets behörighet, om det inte har varit möjligt att samordna landskapets och rikets ståndpunkter. Arbetsgruppen skulle även komplettera paragrafen med en bestämmelse om möjligheten att i enskilda fall ge en representant för landskapet rätt att företräda Finland i EG-domstolen. Förslaget skulle utarbetas i form av en regeringsproposition.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår att till 59 c § i självstyrelselagen fogas ett nytt 2 och 3 mom.</p> <p>Gällande 59 c § i självstyrelselagen tillämpas på beredningen av Finlands svar till Europeiska kommissionen och svaromål till EG-domstolen i ärenden som gäller åtgärder eller underlåtelser från landskapets sida. Enligt bestämmelsen bereder statsrådet i dessa fall Finlands ställningstaganden i samråd med landskapsregeringen. Vid beredningen av fördragsbrottsärenden ska landskapets och rikets synpunkter vägas mot varandra och vid behov sammanjämkas.</p> <p>När medlemsstaten Finland ställs till svars på grund av något som landskapet påstås ha gjort eller underlåtit i strid med EU-rätten ska landskapets ställningstaganden enligt det föreslagna 2 mom. framgå av Finlands svar till kommissionen eller svaromål till EG-domstolen, om rikets och landskapets ståndpunkter i frågan inte kan sammanjämkas.</p> <p>Bestämmelsen i 2 mom. ger även landskapet rätt att delta i den muntliga förhandlingen vid EG-domstolen när ett mål gäller landskapets åtgärder eller underlåtelser.</p> <p>I paragrafens 3 mom. föreslås landskapsregeringen kunna göra en motiverad framställning hos statsrådet om att Finland ska delta i en anhängig rättegång vid EG-domstolen eller väcka talan vid domstolen i frågor som hör till landskapets behörighet eller annars kan ha särskild betydelse för landskapet.</p>			
Nyckelord Landskapet Åland, självstyrelselagen, fördragsbrott, EG-domstolen			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) JM 18/08/2008			
Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2008:9		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-766-1 (häft.) 978-952-466-767-8 (PDF)
Sidoantal 34	Språk Svenska	Pris 15,00 €	Sekretessgrad Offentligt
Distribution Edita Prima Ab		Förlag Justitieministeriet	

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
26.11.2008

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Itsehallintolaki 2008 -työryhmä		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Puheenjohtaja: Hallintoneuvos Matti Pellonpää Sihteerit: Lainsäädäntöneuvos Sten Palmgren ja neuvotteleva virkamies Janina Groop-Bondestam		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 2.9.2008	
Julkaisun nimi Ahvenanmaan asema sopimusrikkomusasioissa ja EY-tuomioistuimessa Landskapet Ålands ställning vid fördragsbrott och i EG-domstolen			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Oikeusministeriö asetti 2.9.2008 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n täydentämiseksi säännöksellä, jonka mukaan maakunnan kannan tulee maakunnan pyynnöstä käydä ilmi Suomen vastauksista komissiolle ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei ole voitu sovittaa yhteen. Pykälää oli myös täydennettävä säännöksellä, jonka mukaan maakunnan edustajalle voitaisiin yksittäistapauksessa myöntää oikeus edustaa Suomea EY-tuomioistuimessa. Ehdotus oli laadittava hallituksen esityksen muotoon.</p> <p>Työryhmä ehdottaa, että itsehallintolain 59 c §:ään lisätään uusi 2 ja 3 momentti.</p> <p>Voimassa olevaa itsehallintolain 59 c §:ää noudatetaan valmisteltaessa Suomen vastauksia Euroopan komissiolle ja EY-tuomioistuimelle maakunnan toimenpiteitä tai laiminlyöntejä koskevissa asioissa. Säännöksen mukaan Suomen kannanotot maakunnan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä johtuvassa sopimusrikkomusasiassa perustuvat valtioneuvoston yhteistoiminnassa maakunnan hallituksen kanssa tapahtuvaan valmisteluun, jossa punnitaan ja sovitetaan yhteen maakunnan ja valtakunnan kannat.</p> <p>Kun Suomi joutuu vastuuseen maakunnan tekemäksi väitetystä EU-oikeuden vastaisesta toimenpiteestä tai laiminlyönnistä, Suomen vastaus komissiolle tai kannanotto EY-tuomioistuimelle on ehdotetun 2 momentin mukaan maakunnan pyynnöstä laadittava siten, että maakunnan kanta käy siitä ilmi, jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei voida sovittaa yhteen.</p> <p>Ehdotettu 2 momentti antaa myös maakunnalle oikeuden osallistua EY-tuomioistuimen suulliseen käsittelyyn, jos kanne koskee maakunnan toimenpiteitä tai laiminlyöntejä.</p> <p>Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että maakunnan hallitus voi tehdä perustellun esityksen valtioneuvostolle siitä, että Suomi osallistuisi EY-tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyyn tai nostaisi kanteen EY-tuomioistuimessa, kun kysymys kuuluu maakunnan toimivaltaan tai asialla voi muuten olla erityistä merkitystä maakunnalle.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) Ahvenanmaan maakunta, itsehallintolaki, sopimusrikkomus, EY-tuomioistuin			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 18/08/2008			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2008:9		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-766-1(nid.) 978-952-466-767-8 (PDF)
Kokonaissivumäärä 34	Kieli Ruotsi	Hinta 15,00 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Prima Oy		Kustantaja Oikeusministeriö	

Till justitieministeriet

Justitieministeriet tillsatte 2.9.2008 en arbetsgrupp för att utarbeta ett förslag till komplettering av 59 c § i självstyrelselagen för Åland med bestämmelser om att landskapets ståndpunkt på landskapets begäran ska framgå av Finlands svar till kommissionen och i svaromål till Europeiska gemenskapernas domstol, nedan EG-domstolen, i ärenden som hör till landskapets behörighet, om det inte har varit möjligt att samordna landskapets och rikets ståndpunkter. Arbetsgruppen skulle även komplettera paragrafen med en bestämmelse om möjligheten att i enskilda fall ge en representant för landskapet rätt att företräda Finland i EG-domstolen. Förslaget skulle utarbetas i form av en regeringsproposition.

Arbetsgruppen hade i uppdrag att slutföra sitt arbete senast 31.10.2008. Justitieministeriet beviljade arbetsgruppen förlängning till 21.11.2008.

Till arbetsgruppens ordförande utsågs förvaltningsrådet Matti Pellonpää från högsta förvaltningsdomstolen samt till medlemmar konsultativa tjänstemannen Arno Liukko, från statsrådets kansli, lagstiftningsrådet Alice Guimaraes-Purokoski och lagstiftningssekreterare Mervi Pere från utrikesministeriet, lagstiftningsrådet Sten Palmgren och konsultativa tjänstemannen Janina Groop-Bondestam från justitieministeriet samt förvaltningschefen Arne Selander och vik. enhetschefen Sören Silverström från Ålands landskapsregering.

Medlemmarna Palmgren och Groop-Bondestam har även fungerat som sekreterare i arbetsgruppen.

Målsättningen med arbetsgruppens förslag är att på lagnivå förtydliga att statsrådet ska göra sitt bästa för att garantera landskapet ett rättvist förfarande i de mål och andra ärenden som behandlas vid EG-domstolen. Regeringens EU-ministerutskottet har 12.9.2008 förordat riktlinjer för hur behandlingen av dessa ärenden ska gå till. Det är viktigt att skapa rutiner som gör att handläggningen fungerar bra, men det behövs också vissa förtydliganden på lagnivå för att klarlägga landskapets ställning i dessa frågor.

Förslaget är utformat utifrån utgångspunkten att det enligt EU-rätten är medlemsstaterna som är parter i s.k. överträdelseförfaranden och inför EG-domstolen. De föreslagna bestämmelserna är utformade så, att landskapet ska ha så stort inflytande som det med hänsyn till detta är möjligt.

Gällande 59 c § i självstyrelselagen tillämpas på beredningen av Finlands svar till kommissionen eller svaromål till EG-domstolen när Finland påstås ha begått ett fördragsbrott för landskapets del. Bestämmelsen utgår från att statsrådet i samråd med landskapsregeringen bereder Finlands ställningstaganden i nämnda ärenden. Vid beredningen ska landskapets och rikets synpunkter vägas mot varandra och vid behov sammanjämkas.

Enligt förslaget fogas till 59 c § i självstyrelselagen ett nytt 2 och 3 mom.

De föreslagna bestämmelserna i 2 mom. lagfäster principen att landskapets ståndpunkt på begäran ska komma fram i svar till kommissionen och i domstolsbehandlingen i ärenden där talan beror på en åtgärd eller underlåtelse av landskapet. Detta gäller även i ett sådant fall att det trots försök inte har lyckats att samordna landskapets och rikets ståndpunkter. Landskapet ska också ha rätt att delta i den muntliga förhandlingen vid domstolen när mål som gäller landskapet behandlas. På det sättet finns det garanti för att landskapets synpunkter kommer fram både i det skriftliga och i det muntliga förfarandet. Landskapets deltagande vid den muntliga förhandlingen konkretiseras i stöd av annan lagstiftning.

Enligt 3 mom. i förslaget ska landskapsregeringen också kunna göra en motiverad framställning hos statsrådet om att Finland ska väcka talan, intervensera eller komma med synpunkter i en fråga som gäller förhandsavgörande. Denna rätt gäller ärenden som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet eller som annars kan ha särskild betydelse för landskapet.

Arbetsgruppen har sammanträtt fyra gånger 19.9.2008, 6.10.2008 och 24.10.2008 i Helsingfors samt 31.10.2008 i Mariehamn.

Arbetsgruppen lämnar högaktningsfullt sitt betänkande till justitieministeriet.

Helsingfors fredagen den 21 november 2008

Matti Pellonpää

Janina Groop-Bonde

Janina Groop-Bonde

Alice Guimaraes-Purokoski

Alice Guimaraes-Purokoski

Arno Liukko

Arno Liukko

Sten Palmgren

Sten Palmgren

Mervi Pere

Mervi Pere

Arne Selander

Arne Selander

Sören Silverström

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning	2
2 Nuläge	3
<i>Ärenden som gäller fördragsbrott</i>	
<i>Andra ärenden vid EG-domstolen</i>	
<i>Närmare bestämmelser om olika processer inför EG-domstolen</i>	
<i>Praxis</i>	
<i>Överträdelseärenden</i>	
<i>Domstolsärenden</i>	
Finland som svarande	
Finland som kärke	
Finland som intervenient	
Ärenden som gäller förhandsavgörande	
<i>Riktlinjer om landskapets rätt att delta i ärenden som behandlas i EG-domstolarna och som hör till landskapets behörighet</i>	
3 Målsättning och föreslagna ändringar	11
4 Propositionens konsekvenser	12
5 Beredningen av propositionen	12
6 Samband med andra propositioner	13

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslaget	14
2 Ikraftträdande	17
3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	17
<i>Lagförslag</i>	
<i>Parallelltexter</i>	

YHTEENVETO	20
1 Työryhmän toimeksianto	20
2 Työryhmän ehdotukset	20
<i>Lakiehdotus</i>	
<i>Rinnakkaistekstit</i>	

SERIENS TIDIGARE PUBLIKATIONER ÅR 2008	25
--	----

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 59 c § i självstyrelselagen för Åland

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att nya bestämmelser om s.k. fördragsbrottsärenden och om mål som behandlas vid EG-domstolen fogas till självstyrelselagen för Åland. Bestämmelserna syftar till att förtydliga lagen så att det finns garantier på lagnivå för ett rättvist förfarande för landskapet Åland i situationer då Finland i egenskap av medlemsstat i Europeiska unionen ställs till svars för åtgärder eller underlåtenhet från landskapets sida.

Bestämmelserna går ut på att landskapets ståndpunkt i mål och ärenden som gäller Åland ska framgå av Finlands svar till kommissionen och svaromål i Europeiska gemenskapernas domstol, om saken gäller åtgärder eller underlåtelser från landskapets sida. Landskapet ska också ha rätt att delta i det muntliga förfarandet vid domstolen.

Propositionen innehåller dessutom förslag till bestämmelser om landskapets rätt att ta initiativ till att Finland ska intervensera i mål vid EG-domstolen, yttra sig i ärenden vid domstolen som gäller förhandsavgöranden eller väcka talan vid domstolen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Självstyrelselagen för Åland (1144/1991) trädde i kraft den 1 januari 1993. Lagen har därefter ändrats fyra gånger. Den senaste ändringen (lag 68/2004) byggde på regeringens proposition 18/2002 rd. I propositionen konstaterades bl.a. att de bestämmelser i självstyrelselagen som gäller EU i stort sett har visat sig vara lyckade, men att landskapets ställning i beslutsprocessen inte i alla avseenden var klar och att det från landskapets sida i olika sammanhang hade påtalats att möjligheterna för landskapet att påverka beslutsprocessen i ärenden som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet är otillräckliga. Den lagändring som gjordes utifrån propositionen avsåg att säkerställa landskapets inflytande och i propositionen betonades riks- och landskapsmyndigheternas skyldigheter att samråda så att Finland i mån av möjlighet kan ha en enhetlig ståndpunkt i EU-ärenden.

I samband med lagändringen infördes en ny 59 c § i självstyrelselagen. Den gäller beredningen av ställningstaganden som gäller fördragsbrott. Enligt paragrafen ska innehållet i Finlands svar på ställningstaganden av kommissionen angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol beredas av landskapsregeringen tillsammans med riksmyndigheterna. Det är dock statsrådet som i sista hand beslutar om utformningen av ställningstagandena.

När lagförslaget behandlades i riksdagens grundlagsutskott (GrUB 7/2002 rd) infördes även en ny 59 d § om landskapets nationella ansvar för bristfälligt eller oriktigt genomförande av gemenskapsrätten och för användningen av gemenskapsmedel. Enligt paragrafen har landskapet ansvar till den del en åtgärd eller försummelse från landskapets sida är orsak till domen. Landskapets ansvarsbelopp kan jämkas. Eventuell tvist mellan riket och landskapet om ansvaret behandlas som förvaltningstvistemål i Ålands förvaltningsdomstol.

Från landskapets sida har det efter lagändringen 2004 påtalats att landskapets möjligheter att föra talan i fördragsbrottsärenden inte är tillräckligt garanterade i självstyrelselagen med hänsyn till att landskapet har uttryckligt ansvar. I praktiken har samarbetet mellan landskapet och riket i allmänhet fungerat väl.

Syftet med den nu föreliggande propositionen är att förtydliga 59 c § så, att det bättre framgår att statsrådet för sin del ska dra försorg om att landskapet kommer i åtnjutande av ett rättvist förfarande såväl i den nationella beredningen inom statsrådet som i behandlingen i EG-domstolen.

2 Nuläge

Ärenden som gäller fördragsbrott

Bestämmelserna om process i ärenden som gäller fördragsbrott ingår i artiklarna 226–228 i EG-fördraget.

Om kommissionen anser att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt grundfördraget, ska kommissionen enligt artikel 226 EG avge ett motiverat yttrande i ärendet efter att ha gett den berörda staten tillfälle att inkomma med sina synpunkter. Om den berörda staten inte rättar sig efter yttrandet inom utsatt tid, får kommissionen föra ärendet vidare till domstolen.

Kommissionen inleder ett överträdelseförfarande enligt artikel 226 EG med att skicka en formell underrättelse till medlemsstaten. Medlemsstaten har vanligen två månader på sig att svara på den formella underrättelsen. Förfarandet kan avslutas i detta skede, om medlemsstaten beslutar att vidta de åtgärder som har förutsatts. Om medlemsstaten inte vidtar åtgärder, kan kommissionen avge ett motiverat yttrande där det anges en tidsfrist inom vilken medlemsstaten ska rätta till situationen. Även denna tidsfrist är normalt två månader. När tidsfristen har löpt ut kan kommissionen föra saken till EG-domstolen, om medlemsstaten fortfarande inte har uppfyllt sina skyldigheter.

Den talan som kommissionen med stöd av artikel 226 EG kan väcka vid domstolen för att få fastställt att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla någon av sina skyldigheter riktar sig enbart till regeringen i den berörda medlemsstaten, även om fördragsbrottet beror på en handling eller en underlåtenhet av en myndighet i en region, en delstat eller en autonom gemenskap. Medlemsstaten är svarande inför domstolen, trots att det är fråga om ett sådant fel från t.ex. regionens sida som staten inte ens i princip kan förebygga. I förhållande till unionen spelar fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan staten och regionen alltså ingen roll.

Medlemsstaten måste inkomma med sitt svaromål inom en månad efter att ansökan har delgivits. Svaromål kan inte längre ges efter det att fristen har löpt ut. Om medlemsstaten inte inkommer med skriftligt svaromål inom utsatt tid, meddelar domstolen en treskodom.

Om domstolen finner att en medlemsstat har underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt EG-fördraget, ska denna stat enligt artikel 228 EG vidta de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom. Anser kommissionen därefter att medlemsstaten inte har vidtagit sådana åtgärder, ska kommissionen avge en formell underrättelse till medlemsstaten.

Om medlemsstaten underlåter att inom den tidsfrist som kommissionen har satt ut vidta de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom, får kommissionen enligt artikel 228 EG väcka talan vid domstolen. Kommissionen måste dock före det ge medlemsstaten ett motiverat yttrande.

I förfarandet enligt artikel 228 EG ska kommissionen ange det standardbelopp eller det vite som den med hänsyn till omständigheterna anser det lämpligt att medlemssta-

ten ska betala. Om domstolen finner att medlemsstaten har underlåtit att efterkomma dess dom, kan den förelägga staten att betala ett standardbelopp eller ett vite.

Också i de mål som baserar sig på artikel 228 EG är det alltid medlemsstaten som är svarande inför domstolen. Däremot är den interna ansvarsfördelningen mellan medlemsstaternas myndigheter en nationell fråga som inte avgörs i EU-rätten.

I artikel 88 EG ingår ett särskilt förfarande som tillämpas i statsstödsfrågor.

Om kommissionen efter en preliminär granskning finner att det är tveksamt om en anmäld åtgärd är förenlig med den gemensamma marknaden, kan den inleda ett formellt granskningsförfarande. Den berörda medlemsstaten och andra berörda parter ska ges tillfälle att yttra sig inom en månad. Det formella granskningsförfarandet avslutas genom att kommissionen fattar ett beslut, som kan innebära att staten i fråga ska upphäva eller ändra stödåtgärderna inom den tidsfrist som kommissionen fastställer. Om staten i fråga inte rättar sig efter detta beslut, får kommissionen eller andra berörda stater, med avvikelse från artikel 226 EG, hänskjuta ärendet direkt till domstolen.

Andra ärenden vid EG-domstolen

Enligt artikel 230 EG är domstolen behörig att pröva talan som väcks av en medlemsstat, av Europaparlamentet, av rådet eller av kommissionen angående lagenligheten av de rättsakter som antas av Europaparlamentet och rådet gemensamt, av rådet, av kommissionen eller av Europeiska centralbanken och som inte är rekommendationer och yttranden, samt sådana rättsakter som antas av Europaparlamentet och som ska ha rättsverkan i förhållande till tredje man. Varje fysisk eller juridisk person får på samma villkor väcka talan mot ett beslut som är riktat till honom eller mot ett beslut som, även om det utfärdats i form av en förordning eller ett beslut riktat till en annan person, direkt och personligen berör honom.

Begreppet medlemsstat – i den mening som avses i synnerhet i fördragets bestämmelser om rätt att väcka talan med stöd av artikel 230 EG – avser enligt EG-domstolen enbart regeringarna för de medlemsstater som ingår i Europeiska unionen. Därför kan begreppet inte även anses omfatta regeringar för regioner eller autonoma gemenskaper, oavsett omfattningen av den behörighet som de har tilldelats på nationell nivå. Att tillåta motsatsen skulle rubba den institutionella jämvikt som föreskrivs i fördragen (domen i mål C-95/97, *Région wallonne mot kommissionen*, och domen i mål C-180/97, *Regione Toscana mot kommissionen*.)

Regionerna har däremot, i likhet med andra offentliga samfund, rätt att med stöd av artikel 230.4 EG på vissa villkor väcka talan och att till förstainstansrätten hänskjuta prövningen av lagligheten av EU-beslut. De regionala myndigheterna ska, om de är att anse som juridiska personer enligt nationell rätt, betraktas som juridiska personer i den mening som avses i den nämnda punkten.

Om Europaparlamentet, rådet eller kommissionen i strid med grundfördraget underlåter att vidta åtgärder, får medlemsstaterna och gemenskapens övriga institutioner enligt artikel 232 EG väcka talan vid domstolen för att få överträdelsen fastslagen. Varje fysisk eller juridisk person får på de villkor som anges i artikeln föra talan vid domsto-

len om att någon av gemenskapens institutioner underlåtit att till personen i fråga rikta någon annan rättsakt än en rekommendation eller ett yttrande.

Enligt artikel 234 EG är EG-domstolen behörig att meddela förhandsavgöranden angående tolkningen av grundfördraget, angående giltigheten och tolkningen av rättsakter som beslutats av gemenskapernas institutioner och av Europeiska centralbanken samt angående tolkningen av stadgar för organ som upprättats genom rättsakter som beslutats av rådet när stadgarna föreskriver detta. När en sådan fråga kommer upp vid en domstol i en medlemsstat får denna domstol begära ett förhandsavgörande av EG-domstolen.

Närmare bestämmelser om olika processer inför EG-domstolen

Gemenskapsrätten reglerar olika rättsförhållanden som kan gälla bland annat medlemsstater, unionens institutioner, medlemsstaternas myndigheter eller privata rättssubjekt. I det regelverk som gäller partsställning inför EG-domstolen har emellertid medlemsstaterna en särställning.

Närmare bestämmelser om olika processer finns i EG-domstolens stadga och rättegångsregler. Enligt artikel 23 i domstolens stadga har parterna, medlemsstaterna, kommissionen och i förekommande fall Europaparlamentet, rådet och Europeiska centralbanken rätt att till domstolen inkomma med inlagor eller skriftliga synpunkter i ärenden som gäller förhandsavgörande enligt artikel 234 EG.

I domstolens stadga finns också bestämmelser om möjligheten till intervention i ett mål. Enligt artikel 40.2 i stadgan får medlemsstaterna och gemenskapernas institutioner intervensera i tvister inför domstolen. Samma rätt ska gälla för varje annan person som har ett berättigat intresse av utgången av den tvist som underställts domstolen; undantag utgör tvister mellan medlemsstater, mellan gemenskapernas institutioner eller mellan medlemsstater och gemenskapernas institutioner. I de fall som avses i artikel 40.2 har landskapet således självständig interventionsrätt, men denna rätt är begränsad till tvister där den ena parten är en fysisk eller juridisk person.

En interventionsansökan måste enligt artikel 93 i EG-domstolens rättegångsregler göras inom sex veckor från dagen för kungörelse i Europeiska unionens officiella tidning. En ansökan om intervention i ett mål om överklagande av ett avgörande av förstainstansrätten måste inges inom en månad från dagen för kungörandet i officiella tidningen. Domstolens ordförande ska fastställa en frist inom vilken intervenienten får inkomma med interventionsinlägga. Vanligtvis fastställer domstolens ordförande en frist på ungefär en månad.

Rättegångsspråket regleras i artikel 29 i EG-domstolens rättegångsregler. Om svaret är en medlemsstat eller en fysisk eller juridisk person som är hemmahörande i en medlemsstat, ska rättegångsspråket vara denna stats officiella språk. Om en stat har flera officiella språk, ska rättegångsspråket vara det som sökanden väljer. Kommissionen kan således välja antingen finska eller svenska som rättegångsspråk när den väcker talan mot Finland i enlighet med artikel 226 eller 228 EG.

Enligt de riktlinjer om landskapets rätt att delta i ärenden som behandlas i EG-domstolarna och som hör till landskapets behörighet som EU-ministerutskottet förordat 12.9.2008 ska utrikesministeriet be kommissionen fästa uppmärksamhet vid processpråket i mål som gäller landskapet Åland så att det kan undvikas att processpråket i sådana fall är något annat än svenska.

Enligt artikel 20.4 i domstolens stadga ska det muntliga förfarandet bestå i uppläsning av referentens rapport, hörande av ombud, rådgivare och advokater samt generaladvokatens förslag till avgörande och i förekommande fall förhör med vittnen och sakkunniga. Rådgivaren kan inte plädера. Domstolens ordförande kan på statsombudets begäran tillåta rådgivare att svara på frågor men rådgivaren kan inte i detta sammanhang framföra argument som är motstridiga med medlemsstatens argument eller självständigt ta ställning till tolkningen av EU-rätten.

Av effektivitetsskäl får i princip endast en person per part eller annan deltagare i rättegången hålla ett anförande i en muntlig förhandling. Om en part eller annan deltagare i rättegången företräds av flera ombud, får högst två av dem framföra anföranden, och detta endast om en motiverad ansökan om detta har framställts skriftligen 15 dagar före förhandlingen. Andra ombud än de som har avgett muntligt anförande får besvara frågor från domstolens ledamöter och replikera på andra inlägg. Den tid som parterna har till sitt förfogande är som huvudregel begränsad till högst 30 minuter och högst 15 minuter i mål inför avdelningar med tre domare.

Praxis

Överträdelseärenden

Kommissionens formella underrättelser och motiverade yttranden tillställs utrikesministern. Kommissionen uppmanar regeringen att inkomma med sitt svar vanligen inom en frist av två månader räknat från mottagandet av skrivelsen. Formella underrättelser och motiverade yttranden som tillställs Finland kommer alltid på både finska och svenska. Beredningen av Finlands svar inleds med att kommissionens skrivelse skickas till de myndigheter saken gäller. Alla formella underrättelser och motiverade yttranden sänds till Ålands landskapsregering.

Beredningen av Finlands ståndpunkt sker i informella arbetsgrupper under ledning av utrikesministeriets enhet för EU-domstolsärenden. Dessa arbetsgrupper består av företrädare för de ministerier som saken gäller. Huvudlinjerna i Finlands ställningstaganden fastställs på föredragning från utrikesministeriet i beredningssektionerna, i kommittén för EU-ärenden och i EU-ministerutskottet i alla andra överträdelseärenden utom ärenden som enbart gäller att ett direktiv inte har genomförts inom utsatt tid. En del av stridiga eller vittbärande ärenden behandlas i EU-ministerutskottet flera gånger.

I praktiken betyder detta att riktlinjerna för svaret dras upp i arbetsgruppen. En första promemoria med förslag till Finlands ställningstagande utarbetas vid utrikesministeriet. Förslaget följer de huvudlinjer som arbetsgruppen kommit överens om. De organ som deltagit i beredningen ges möjlighet att kommentera utkastet. Om arbetsgruppen inte kan enas om Finlands ställningstagande, kan ett alternativt tillvägagångssätt be-

skrivas i promemorian. Det slutliga beslutet om tillvägagångssättet fattas av EU-ministerutskottet.

Utkastet till promemoria skickas på svenska till de representanter för landskapet som deltar i beredningen, oberoende av vilket språk som har använts under beredningen. Om en representant för landskapet har deltagit i beredningen översänds de slutliga promemoriorna till beredningssektionen, kommittén för EU-ärenden, och EU-ministerutskottet både på finska och på svenska.

Det slutliga svaret utarbetas också vid utrikesministeriet. Utkastet utarbetas i enlighet med den huvudlinje som har fastställts under den beskrivna processen och det översänds för kommentarer till dem som har deltagit i beredningen. Utkastet till svar skickas på svenska till de representanter för landskapet som deltar i beredningen, oberoende av vilket språk som har använts under beredningen. Detsamma gäller det slutliga svaret. Om landskapsregeringens ställningstagande avviker från Finlands ställningstagande bör det av Finlands ställningstaganden i allmänhet framgå på vilken grund landskapsregeringen anser att landskapslagen är förenlig med gemenskapsrätten (RP 18/2002, s. 22).

Finlands skriftliga synpunkter i kommissionens formella granskningsförfarande enligt artikel 88.2 EG bereds på samma sätt som Finlands svar på formella underrättelser och motiverade yttranden.

Domstolsärenden

I en pågående process i EG-domstolen kan en medlemsstat uppträda i olika roller. Finland kan delta i processen på fyra olika sätt, dvs. 1) som svarande i mål om brott mot gemenskapsförpliktelserna, 2) som kärande, t.ex. genom att yrka upphävande av en åtgärd av någon av gemenskapens institutioner, 3) som intervenient i andra mål som är under handläggning i domstolen och 4) genom yttranden i mål om förhandsavgörande där en nationell domstol har begärt tolkningsbesked av EG-domstolen i någon pågående tvist.

Finland som svarande

Då kommissionen väcker talan mot Finland i EG-domstolen för brott mot gemenskapsförpliktelserna enligt artikel 226 eller 228 EG, delger domstolen käromålet och uppmanar Finland att inkomma med svaromål. Käromålet tillställs utrikesministeriet. Beredningen av Finlands svaromål inleds med att käromålet skickas till de myndigheter som saken gäller. Om landskapet Åland deltar i beredningen, sänds käromålet till landskapsregeringen på svenska oberoende av vilket språk som valts som rättegångsspråk. I motsats till formella underrättelser och motiverade yttranden får Finland käromålet för kännedom endast på rättegångsspråket, som kan vara antingen finska eller svenska. Om kommissionen har valt finska som rättegångsspråk, översätter utrikesministeriet käromålet till svenska då ärendet gäller Åland. Utrikesministeriet gör i enlighet med de ovan nämnda riktlinjerna kommissionen uppmärksam på att rättegångsspråket i dessa fall bör vara svenska.

Beredningen av Finlands ståndpunkt sker på samma sätt som beskrivits ovan i samband med överträdelseärenden. Beredningen sker i informella arbetsgrupper under

ledning av utrikesministeriet och huvudlinjerna i Finlands ställningstaganden fastställs på föredragning från utrikesministeriet i beredningssektionerna, i kommittén för EU-ärenden och vid behov i EU-ministerutskottet. Det slutliga svaromålet utarbetas vid utrikesministeriet i enlighet med den huvudlinje som har fastställts under den beskrivna processen.

Även då andra skrivelser utarbetas under det skriftliga förfarandet förfar man på detta sätt.

Det skriftliga förfarandet kan följas av ett muntligt förfarande. I rättegångsreglerna ges en möjlighet att låta bli att hålla muntlig förhandling, om inte en av parterna har lämnat in en begäran om att förhandling ska hållas.

Enligt art. 44 a, 104.4 och 120 i rättegångsreglerna ska begäran om förhandling framställas inom tre veckor från underrättelsen om att det skriftliga förfarandet har avslutats. Fristen kan på motiverad begäran förlängas.

Landskapsregeringen kan tillstålla utrikesministeriet en begäran om att Finland ska anhålla om muntlig förhandling. Frågan om att begära muntlig förhandling behandlas vid behov av EU-ministerutskottet.

I de fall EG-domstolen beslutar att ordna en muntlig förhandling ska de synpunkter som Finlands regering kommer att framföra muntligen beredas med iakttagande av samma förfarande som tillämpas vid beredning av skrivelserna. Man bör dock lägga märke till att det muntliga förfarandet inte får innebära en upprepning av vad som redan har framförts skriftligen. Syftet med den muntliga förhandlingen är enligt domstolens anvisningar att:

- ta ställning till eventuell begäran om att inläggen ska koncentreras till en viss fråga,
- fördjupa det kontradiktoriska förfarandet, genom att förklara och utförligare behandla de mest komplicerade delarna av argumentationen samt poängtera de väsentligaste punkterna,
- att eventuellt framställa nya argument som stöds av omständigheter som har inträffat efter det att det skriftliga förfarandet avslutats, och som av denna anledning inte har varit möjliga att ta med i de skriftliga yttrandena,
- att besvara domstolens frågor.

Finlands regering företräds vid EG-domstolen av statsombudet eller ombudets ställföreträdare (1 § 1 mom. 20 punkten i statsrådets förordning om utrikesministeriet (1171/2005) samt 93 § i arbetsordningen för utrikesministeriet (550/2008). I Finlands delegation vid den muntliga handläggningen ingår förutom statsombudet eller ombudets ställföreträdare i regel den tjänsteman vid enheten för EU-domstolsärenden som har berett ärendet samt en eller flera tjänstemän med särskild sakkunskap på området. Om representanter för Ålands landskapsregering är närvarande vid den muntliga förhandlingen och förhandlingen sker på ett annat språk än svenska, står enheten för EU-domstolsärenden i kontakt med domstolen för att försäkra sig om att förhandlingen tolkas till svenska.

Generaladvokatens förslag till avgörande och domstolens dom i saken delges på försorg av enheten för EU-domstolsärenden samtliga intressenter i ärendet som har deltagit i den nationella beredningen.

Finland som kärande

De typer av käromål i vilka en medlemsstat oftast är kärande är talan om ogiltigförklaring enligt artikel 230 EG och passivitetstalan enligt artikel 232 EG.

Beredningen av en talan där Finland är kärande inleds med att någon av de intressenter som berörs av saken gör en framställning till enheten för EU-domstolsärenden om att en talan ska väckas. Beslutet om talan ska väckas fattas i praktiken i sista hand av EU-ministerutskottet. Beredningen av käromålet och de därpå följande åtgärderna sker på samma sätt som beskrevs beträffande talan som väckts mot Finland. Om företrädare för Ålands landskapsregering deltar i beredningen, sänds såväl utkastet till skrivelserna som de slutliga skrivelserna till dem på svenska oberoende av vilket språk som valts som rättegångsspråk. Detsamma gäller vid beredningen inför den muntliga förhandlingen.

På samma sätt bereds likaså ärenden i vilka Finland i EG-domstolen söker ändring i ett avgörande av förstainstansrätten.

Finland som intervenient

Medlemsstaterna och gemenskapernas institutioner får enligt artikel 40 i domstolens stadga intervensera i tvister inför EG-domstolen.

Domstolen publicerar i Europeiska unionens officiella tidning sammandrag av de ärenden som har inletts vid den. Tidsfristen för intervention räknas från publiceringen. Beredningen av en eventuell intervention av Finland börjar med att någon intressent gör en framställning till enheten för EU-domstolsärenden om en intervention. Beredningen av ärendet sker i en arbetsgrupp på samma sätt som ovan beskrivs i fråga om övriga domstolsärenden. Även i dessa fall är det i praktiken EU-ministerutskottet som i sista hand fattar beslutet om intervention och fastställer huvuddragen i interventionskrivelsen.

Ärenden som gäller förhandsavgörande

Medlemsstaterna har rätt att inkomma med skriftliga synpunkter i de ärenden som gäller förhandsavgörande enligt artikel 234 EG. Gemenskapernas domstol översänder varje begäran om förhandsavgörande till samtliga medlemsstater för kännedom.

Enheten för EU-domstolsärenden ser till att begäran om förhandsavgörande distribueras till dem som har ett intresse i saken. Till Ålands landskapsregering sänds en anhållan om förhandsavgörande för kännedom på svenska. I remissen uppmanas mottagaren att före en utsatt dag meddela enheten för EU-domstolsärenden om de anser det nödvändigt att Finland framför synpunkter i saken.

De skriftliga och muntliga synpunkterna bereds i dessa ärenden på samma sätt som i de domstolsärenden som beskrivs ovan.

Riktlinjer om landskapets rätt att delta i ärenden som behandlas i EG-domstolarna och som hör till landskapets behörighet

Som det redan nämntes har EU-ministerutskottet 12.9.2008 förordat riktlinjer om landskapets rätt att delta i ärenden som behandlas i EG-domstolarna och som hör till landskapets behörighet. Riktlinjerna har utarbetats av en arbetsgrupp som utrikesministeriet tillsatte 25.7.2006 (den s.k. talerättsarbetsgruppen).

Enligt riktlinjerna ska det nationella systemet i Finland utvecklas på det sätt som anförs nedan för att landskapet i enlighet med sina berättigade krav ska ha möjlighet att försvara sig och föra fram sina ståndpunkter inför EG-domstolarna när Finland agerar som svarande och detta beror på påstådda brister i landskapslagstiftningen.

- Vid handläggning av domstolsärenden kan landskapsregeringen göra en motiverad framställan om hur Finland ska använda sig av sin talerätt vid EG-domstolen.
- Om man inte kan nå enighet om linjen i Finlands ställningstagande ska ärendet alltid tas upp till behandling i ministerutskottet så att ministerutskottsbehandlingen utgör en processuell garanti för landskapet. I dessa fall skulle föredragningspromemorian innehålla en rättslig och politisk bedömning av ärendet. Relevanta frågor i detta hänseende skulle gälla till exempel fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket, tidigare verkställighetsåtgärder i ärendet och rättsliga följder av en eventuellt fällande dom. En helhetsbedömning skulle ske från fall till fall.
- Behandlingen i ministerutskottet bör föregås av en diskussion med statsministern om landskapsregeringen så önskar. I detta möte skulle utöver statsministern och landskapsregeringens representanter också utrikesministern, ministern ansvarig för Åland och de ministrar till vilkas ansvarsområde saken hör delta.
- Till den del talan gäller påstådda brister i landskapslagstiftningen ska riket och landskapet försöka enas om hur svaromålet utformas. Med beaktande av självstyrelsesystemet har regeringen en skyldighet gentemot Åland att beakta och föra fram landskapsregeringens synpunkter till den del saken hör till landskapets behörighet. Om riket av vägande skäl inte anser sig kunna godta landskapets ståndpunkt, ska svaromålet på landskapets begäran utformas så att landskapets ståndpunkt framgår av svaromålet. Detta hindrar inte riket att framföra sin uppfattning om hur EG-rätten ska förstås.
- I enskilda fall kan vid behov möjligheten att ge en representant för landskapet fullmakt att utöva talerätten övervägas. Talerätten skulle då vara parallell med rikets talerätt och utövas enligt de ställningstaganden som fastställts av statsrådet och beretts av riksmyndigheterna i samverkan med landskapsregeringen.
- Landskapet ska alltid ha rätt att föra frågan om utövande av eventuell särskild fullmakt till ministerutskottet. Denna möjlighet skulle komplettera det nuvarande

arrangemanget enligt 59 c § i självstyrelselagen där riksmyndigheterna i samverkan med landskapsregeringen bereder Finlands svar i s.k. fördragsbrottsärenden enligt artikel 226 och 228 i EG-fördraget.

- Utrikesministeriet ber kommissionen fästa uppmärksamhet vid processpråket i mål som gäller landskapet Åland så att det kan undvikas att processpråket i sådana fall är något annat än svenska.
- Ålands ställning som sakkunnig gällande landskapets särskilda förhållanden i landskapet ska betonas. För att understryka denna ställning kunde Ålands representant bära en likadan kåpa som statsombudet.

3 Målsättning och föreslagna ändringar

Grundlagsutskottet har i samband med behandlingen av det konstitutionella fördraget och senare i samband med Lissabonfördraget noterat att Åland i sammanhanget har tagit upp frågan om sin talerätt i unionens domstolar när det gäller frågor som ingår i landskapets behörighet (GrUB 36/2006 rd., s. 13 och GrUB13/2008 s. 10).

Målsättningen med propositionen är att på lagnivå förtydliga att statsrådet ska göra sitt bästa för att garantera landskapet ett rättvist förfarande i de mål och andra ärenden som behandlas vid EG-domstolen. EU-ministerutskottet har som nämnt redan förordat riktlinjer för hur behandlingen av dessa ärenden ska gå till. Det är viktigt att skapa rutiner som gör att handläggningen fungerar bra, men det behövs också vissa förtydliganden på lagnivå för att klarlägga landskapets ställning i dessa frågor.

Förslaget är utformat utifrån utgångspunkten att det enligt EU-rätten är medlemsstaterna som är parter i s.k. överträdelseförfaranden och inför EG-domstolen. De föreslagna bestämmelserna är utformade så, att landskapet ska ha så stort inflytande som det med hänsyn till detta är möjligt.

Enligt förslaget fogas två nya moment till 59 c § i självstyrelselagen. De föreslagna bestämmelserna lagfäster principen att landskapets ståndpunkt på begäran ska komma fram i svar till kommissionen och i domstolsbehandlingen i ärenden där talan beror på en åtgärd eller underlåtelse av landskapet. Detta gäller även i ett sådant fall att det trots försök inte har lyckats att samordna landskapets och rikets ståndpunkter. Landskapet ska också ha rätt att delta i den muntliga behandlingen vid domstolen när mål som gäller landskapet behandlas. På det sättet finns det garanti för att landskapets synpunkter kommer fram både i det skriftliga och i det muntliga förfarandet.

Enligt förslaget ska landskapsregeringen också kunna göra en motiverad framställning hos statsrådet om att Finland ska väcka talan, intervensera eller komma med synpunkter i en fråga som gäller förhandsavgörande. Denna rätt gäller ärenden som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet eller som annars kan ha särskild betydelse för landskapet.

Medlemsstatens, inklusive landskapets, processuella ställning i EG-domstolen är beroende av EU-rätten och kan inte förändras genom nationell lagstiftning. Eftersom EU-rätten utgår från att det i de flesta fall är medlemsstaterna som är parter i de mål

som behandlas vid domstolen, måste de nationella bestämmelserna utformas utifrån detta. Faktum att det är Finlands regering som är svarande även i de fall när en talan beror på en åtgärd eller underlåtelse från landskapets sida betyder att också riket alltid har ett intresse av hur Finlands svar utformas. De mål som behandlas vid EG-domstolen gäller nämligen för det mesta frågan om hur EU-rätten ska tolkas och de avgöranden domstolen fattar får betydelse i andra motsvarande eller liknande fall. För Finland som medlemsstat är det viktigt att kunna uppträda konsekvent inför domstolen.

I synnerhet med beaktande av att landskapet har ansvar för bristfälligt eller oriktigt genomförande av EU-rätten är det viktigt att Finlands svar utformas på ett sätt som har samordnats med landskapsregeringen. Ett mål vid domstolen kan också ha konsekvenser som är betydande för landskapet men kanske obetydliga för landet i övrigt. Syftet med denna proposition är att skapa ett förfarande enligt vilket landskapets synpunkter och försvar alltid är kända för domstolen även i sådana fall att riket skulle ha en annan uppfattning om hur EU-rätten ska tolkas. På det sättet får domstolen alla de fakta i målet som behövs för en rättvis bedömning i saken. I ärenden som är av vikt för landskapet bör Finland som medlemsstat försöka agera så, att landskapets intressen bevakas och inte motarbetas.

4 Propositionens konsekvenser

Propositionen har inte några direkta administrativa eller ekonomiska konsekvenser. Den föreslagna lagändringen kan i någon mån innebära ökade rättegångskostnader, vilka dock inte uppskattas bli betydande.

5 Beredningen av propositionen

Frågan om landskapet Ålands ställning i s.k. fördragsbrottsärenden behandlas i betänkandet ”EU:s konstitutionella fördrag och landskapet Åland” (Justitieministeriet 2005:9). I och med att det konstitutionella fördraget förföll, ledde betänkandet inte till några åtgärder.

I samband med förhandlingarna om Lissabonfördraget har landskapsregeringen lyft fram frågan om landskapets inflytande i EU-ärenden. Initiativen har lett till att statsrådet har vidtagit och förberett flera åtgärder för att förbättra landskapets ställning i beredningen av EU-ärenden.

EU-ministerutskottet förordade 12.9.2008 de ovan nämnda riktlinjer som vid utrikesministeriet har utarbetats om landskapets rätt att delta i ärenden som behandlas i EG-domstolarna och som hör till landskapets behörighet.

Justitieministeriet tillsatte 2.9.2008 en arbetsgrupp för att utarbeta ett förslag till komplettering av 59 c § i självstyrelselagen för Åland med bestämmelser om att landskapets ståndpunkt på landskapets begäran ska framgå av Finlands svar till kommissionen och i EG-domstolen i ärenden som hör till landskapets behörighet, om det inte har varit möjligt att samordna landskapets och rikets ståndpunkter. Enligt uppdraget skulle paragrafen också kompletteras med en bestämmelse om möjligheten att i en-

skilda fall ge en representant för landskapet rätt att företräda Finland i EG-domstolen. Förslaget skulle utarbetas i form av en regeringsproposition. Statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet och Ålands landskapsregering var företrädare i arbetsgruppen.

Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande...

Remissyttranden...

6 Samband med andra propositioner

Den ändring av självstyrelselagen som föreslås i propositionen har aktualiserats i samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag om godkännande av Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen (RP 23/2008 rd).

Den nu föreliggande propositionen har dock inte ett direkt samband med Lissabonfördraget och kan därför behandlas separat och oberoende av tidtabellerna för Lissabonfördraget.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslaget

59 c §. *Landskapets ställning i ärenden som gäller fördragsbrott och i mål som behandlas i Europeiska gemenskapernas domstol.*

Paragrafens rubrik. Enligt förslaget fogas nya bestämmelser till paragrafen. Paragrafens rubrik bör därför ändras så, att den bättre motsvarar det nya innehållet.

1 mom. Paragrafens 1 mom. motsvarar den nu gällande paragrafen utom att namnet på kommissionen har ändrats till det som numera används, dvs. Europeiska kommissionen. Paragrafen tillämpas på beredningen av Finlands svar på ställningstaganden av kommissionen angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol. Paragrafen gäller således beredningen när det är fråga om fördragsbrott som gäller landskapet (se RP 18/2002 rd, s. 21).

Syftet med den gemensamma beredningen är att på det nationella planet anstränga sig för att sammanjämka landskapets och rikets ståndpunkter så att Finland i egenskap av medlemsstat kan ha endast en ståndpunkt i sina svar till kommissionen och sina svaromål inför EG-domstolen (Jfr RP 18/2002 rd, s. 17/I och 21). I motiveringen till den gällande 59 c § konstateras: ”Finlands ställningstaganden skall bygga på gemensam beredning, där landskapets och rikets synpunkter skall vägas mot varandra och vid behov sammanjämkas. Fastän Finlands regering i sista hand beslutar om innehållet i Finlands svar och ställningstaganden i fördragsbrottsärenden som gäller landskapet, skall man när svar och ställningstaganden bereds fästa särskild uppmärksamhet även vid landskapets rätt att försvara sig. T.ex. i en situation där kommissionen anser att landskapslagstiftningen strider mot gemenskapsrätten, bör det av Finlands ställningstaganden i allmänhet framgå på vilken grund landskapsregeringen anser att landskapslagen är förenlig med gemenskapsrätten, även om riksmyndigheterna har samma uppfattning som kommissionen angående tolkningen av gemenskapsrätten.”

2 mom. Syftet med det nya 2 mom. som enligt förslaget fogas till paragrafen är att klart uttala att landskapets ståndpunkt alltid ska framgå av Finlands svar och ställningstaganden i en situation där medlemsstaten Finland ställs till svars på grund av något som landskapet har gjort eller underlåtit. Utgångspunkten är, så som i alla EU-ärenden, att en gemensam ståndpunkt ska eftersträvas. Samordningen ska ske inom det beredningssystem som finns vid statsrådet [och som statsrådet har utvecklat genom ett principbeslut]. Systemet innebär att dessa frågor kommer upp till behandling i EU-ministerutskottet, där lantrådet har rätt att delta. På begäran av landskapet bör dessutom före ministerutskottsbehandlingen ordnas ett möte med statsministern, där även den minister som ansvarar för ålandsärenden samt de ministrar till vilkas ansvarsområde saken hör deltar.

För den händelse det trots samordningsförsök inte har lyckats att nå en gemensam ståndpunkt, ska enligt förslaget Finlands svar och ställningstagande på landskapsre-

geringens begäran utformas så att landskapets ståndpunkt framgår. Den föreslagna bestämmelsen innebär att landskapets ståndpunkt ska framgå i sak på ett sådant sätt att landskapets argument förs fram. Utgångspunkten är att ståndpunkten ska framgå i en lydelse som har godtagits av landskapet.

Om kommissionen har inlett ett överträdelseförfarande eller väcker talan mot Finland på grund av åtgärder eller underlåtelser från landskapets sida, ska statsrådet inte mot landskapsregeringens vilja omfatta kommissionens ståndpunkt eller medge talan på ett sådant sätt att det förhindras att frågan om EU-rättens riktiga tolkning förs till EG-domstolen för avgörande. Domstolen är i sitt avgörande oberoende av parternas tolkningar eller svarandens medgivande.

Paragrafen tillämpas inte på situationer där enbart riket har ställts till svars. I sådana situationer finns det inte någon skyldighet för riket att utforma Finlands svar så att landskapets ståndpunkt framgår. Ett svar som ges kommissionen i ett ärende som i sig enbart gäller riket, men som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet, kan få t.o.m. stor betydelse för landskapet i ett senare skede. Därför är det möjligt att landskapet har ett berättigat intresse att föra fram sina synpunkter när saken bereds nationellt. Detta kan landskapet göra i beredningen inom statsrådet och statsrådet ska när Finlands svar formuleras vinnlägga sig om att svaret inte skadar landskapets intressen.

För landskapet är det inte bara viktigt hur skriftliga svaromål utformas utan också att ha möjlighet att muntligen föra fram sina ståndpunkter i domstolsbehandlingen och framför allt att ha möjlighet att direkt svara på eventuella frågor i domstolen. Processen vid EG-domstolen skiljer sig dock från processen i underrätt i våra nationella allmänna domstolar genom att tyngdpunkten i likhet med våra förvaltningsdomstolar ligger på det skriftliga förfarandet. Detta framgår tydligt av domstolens anvisningar, i vilka det sägs att varje enskilt ombud måste mot bakgrund av syftet med det muntliga förfarandet bedöma huruvida det verkligen finns anledning att hålla ett muntligt anförande, eller om det är tillräckligt att hänvisa till de skriftliga yttrandena. Domstolen har ansett det viktigt att understryka att en parts underlåtenhet att hålla ett muntligt anförande aldrig tolkas som ett vitsordande av det som muntligen görs gällande av en annan part.

Det muntliga förfarandet består enligt domstolens rättegångsregler i uppläsning av referentens rapport, hörande av ombud, rådgivare och advokater samt generaladvokatens förslag till avgörande och i förekommande fall förhör med vittnen och sakkunniga.

I begäran om muntlig förhandling ska enligt artikel 44 a i domstolens rättegångsregler uppges de skäl varför vederbörande vill bli hörd. Landskapsregeringen kan tillstålla utrikesministeriet en begäran om att Finland ska anhålla om muntlig förhandling och samtidigt begära att landskapet ska ha en representant i förhandlingen. Frågan om att begära muntlig förhandling och om landskapets representants roll i förfarandet behandlas vid behov av EU-ministerutskottet i enlighet med riktlinjerna för behandling av EU-ärenden som gäller landskapet.

I mom. 2 föreslås en bestämmelse om landskapets rätt att delta i den muntliga förhandlingen vid domstolen. Om domstolen beslutar hålla muntlig förhandling, ska landskapet alltid ha denna rätt, om målet gäller landskapets åtgärder eller underlåtel-

ser. Eftersom landskapets ståndpunkt redan ska framgå i det skriftliga förfarandet och det inte efter det är möjligt att i det muntliga förfarandet upprepa det som anförts skriftligt, är den viktigaste betydelsen av att landskapet är företrätt vid den muntliga förhandlingen att frågor som eventuellt ställs kan bli besvarade genast. Om frågorna gäller t.ex. varför landskapet har handlat på ett visst sätt, så är det sannolikt att landskapets representant bäst kan svara på detta. Finlands svaromål måste vara utformat redan under det skriftliga förfarandet. Därför är det otänkbart att i den muntliga förhandlingen föra fram motstridiga uppfattningar. Riket och landskapet måste således på förhand samordna det som kommer att sägas.

En följd av att enbart medlemsstaterna har privilegierad ställning som part är att enbart medlemsstaten Finland, dvs. Finlands regering är svarande. Finland kommer då när också landskapet deltar att ha två företrädare, dvs. statsombudet och landskapets representant. Landskapets representant kan även då ha rätt att plädera tillsammans med statsombudet, om domstolen ger tillåtelse att två ombud pläderar. Också i en sådan situation måste ombuden samordna det som sägs.

Enligt 13 § i reglementet för statsrådet (262/2003), 1 § 20 punkten i statsrådets förordning om utrikesministeriet (1171/2005) och 41 § i arbetsordningen för utrikesministeriet (550/2008) hör det till utrikesministeriets uppgift att företräda Finland i Europeiska gemenskapernas domstolar och vid överträdelseförfaranden som gäller Finland i egenskap av medlem av Europeiska unionen. Statsombudet företräder Finland vid domstolen, men det är även möjligt att en representant för landskapet befullmäktigas att, enligt de ställningstaganden som fastställts av statsrådet och beretts i samverkan med landskapsregeringen, i enskilda fall ensam företräda Finland i ärenden som gäller brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter och som enbart gäller åtgärder eller underlåtelser från landskapets sida.

3 mom. Det föreslagna 3 mom. gäller situationer där landskapet önskar att Finland ska väcka talan i någon fråga, intervensera i något mål som behandlas i domstolen eller yttra sig i ett ärende där en nationell domstol har begärt förhandsavgörande av EG-domstolen. I dessa fall är det medlemsstaten som uppträder som part eller intervenient.

Eftersom landskapet kan ha ett stort och berättigat intresse också i dessa ärenden bör det vara möjligt för landskapsregeringen att hos statsrådet göra en framställning om att Finland ska väcka talan, intervensera eller yttra sig. Detta gäller inte bara fall när saken hör till landskapets behörighet utan också när saken kan ha särskild betydelse för landskapet, på samma sätt som är fallet i de situationer som avses i 58 § 2 mom. och 59 a § 1 mom. Gör landskapsregeringen en sådan motiverad framställning bör statsrådet inte utan vägande skäl motsätta sig den. Ett sådant vägande skäl kan vara t.ex. att den åtgärd som föreslås i framställningen skulle strida mot landets intressen som medlemsstat i EU eller annars skada landets intressen.

I situationer där landskapet i egenskap av juridisk person väcker talan med stöd av art. 230 eller 232 i EG-fördraget för landskapet självständig talan direkt med stöd av fördraget.

Som det konstaterades ovan i den allmänna motiveringen kan landskapet i de fall som avses i artikel 40 i domstolens stadga ha självständig interventionsrätt, men denna rätt är begränsad till tvister där den ena parten är en fysisk eller juridisk person

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Självstyrelselagen har stiftats i grundlagsordning och är därför av grundlagsnatur. Propositionen innehåller inte några förslag som skulle vara problematiska i förhållande till grundlagen.

Enligt 69 § 1 mom. i självstyrelselagen kan lagen inte ändras annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget. Besluten ska i riksdagen fattas i den ordning som gäller vid ändring av grundlag, dvs. på det sätt som 73 § i grundlagen föreskriver, och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Förslag om ändring av självstyrelselagen remitteras till grundlagsutskottet för beredning.

Den föreslagna ändringen avser att utveckla förfarandena framför allt så att landskapets möjligheter att försvara sina ståndpunkter i ärenden som behandlas vid EG-domstolen tillgodoses. Förslaget är till sin natur sådant att det är önskvärt att lagen kan träda i kraft snarast möjligt. Det är inte heller till sitt innehåll sådant att det skulle vara viktigt med en prövning efter nya riksdagsval. Regeringen föreslår därför att lagförslaget behandlas i brådskande ordning på det sätt som anges i 73 § 2 mom. i grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

**Lag
om ändring av 59 c § i självstyrelselagen**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 73 § i grundlagen föreskriver, och Ålands lagtings beslut, tillkommet på det sätt som 69 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland av den 16 augusti 1991 (1144/1991) föreskriver,

ändras 59 c § i självstyrelselagen för Åland, sådant detta lagrum lyder i lag 68/2004, som följer:

59 c §

Landskapets ställning i ärenden som gäller fördragsbrott och i mål som behandlas i Europeiska gemenskapernas domstol

Riksmyndigheterna bereder i samverkan med landskapsregeringen innehållet i Finlands svar på ställningstaganden av Europeiska kommissionen angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol.

Om landskapets och rikets ståndpunkter inte kan samordnas i ett ärende som avses i 1 mom., ska Finlands svar och ställningstagande på landskapsregeringens begäran utformas så att landskapets ståndpunkt framgår. Har talan i ett mål som avses i 1 mom. väckts på grund av en åtgärd eller underlåtelse från landskapets sida, ska en representant från landskapet ges rätt att delta i det muntliga förfarandet vid domstolen.

Landskapsregeringen kan göra en motiverad framställning hos statsrådet om att Finland ska delta i en anhängig rättegång vid Europeiska gemenskapernas domstol eller väcka talan vid domstolen när det gäller frågor som hör till landskapets behörighet eller annars kan ha särskild betydelse för landskapet.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Helsingfors den 20

Republikens President

Minister

*Gällande lydelse:*59 c §
*Ställningstaganden som gäller
fördragsbrott*

Riksmyndigheterna bereder i samverkan med landskapsregeringen innehållet i Finlands svar på ställningstaganden av Europeiska gemenskapernas kommission angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol.

*Förslag:*59 c §
*Landskapets ställning i ärenden som
gäller fördragsbrott och i mål som be-
handlas i Europeiska gemenskapernas
domstol*

Riksmyndigheterna bereder i samverkan med landskapsregeringen innehållet i Finlands svar på ställningstaganden av Europeiska kommissionen angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol.

Om landskapets och rikets ståndpunkter inte kan samordnas i ett ärende som avses i 1 mom., ska Finlands svar och ställningstagande på landskapsregeringens begäran utformas så att landskapets ståndpunkt framgår. Har talan i ett mål som avses i 1 mom. väckts på grund av en åtgärd eller underlåtelse från landskapets sida, ska en representant från landskapet ges rätt att delta i det muntliga förfarandet vid domstolen.

Landskapsregeringen kan göra en motiverad framställning hos statsrådet om att Finland ska delta i en anhängig rättegång vid Europeiska gemenskapernas domstol eller väcka talan vid domstolen när det gäller frågor som hör till landskapets behörighet eller annars kan ha särskild betydelse för landskapet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

YHTEENVETO

1 Työryhmän toimeksianto

Oikeusministeriö asetti 2.9.2008 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n täydentämiseksi säännöksellä, jonka mukaan maakunnan kannan tulee maakunnan pyynnöstä käydä ilmi Suomen vastauksista komissiolle ja EY-tuomioistuimessa maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei ole voitu sovittaa yhteen. Pykälää oli myös täydennettävä säännöksellä, jonka mukaan maakunnan edustajalle voitaisiin yksittäistapauksessa myöntää oikeus edustaa Suomea EY-tuomioistuimessa. Ehdotus oli laadittava hallituksen esityksen muotoon.

2 Työryhmän ehdotukset

Työryhmän ehdotusten tavoitteena on lain tasolla selventää sitä, että valtioneuvosto tekee omalta osaltaan parhaansa sen turvaamiseksi, että maakuntaa kohdellaan oikeudenmukaisesti niissä maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jotka viime kädessä käsitellään EY-tuomioistuimessa.

Työryhmä ehdottaa, että itsehallintolain 59 c §:ään lisätään uusi 2 ja 3 momentti. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

EU-oikeuden mukaan vain jäsenvaltiot ovat asianosaisina jäsenvelvoitteiden rikkomista koskevissa asioissa komission valvontamenettelyissä ja EY-tuomioistuimessa. Säädösehdotus rakentuu tälle periaatteelle, kuitenkin niin, että maakunnalla tulee tällöin olla mahdollisimman paljon vaikutusvaltaa omissa asioissaan.

Voimassa olevaa itsehallintolain 59 c §:ää noudatetaan valmisteltaessa Suomen vastauksia Euroopan komissiolle ja kannanottoja EY-tuomioistuimelle, kun Suomen väitetään rikkoneen jäsenyysvelvoitteitaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa. Säännöksen mukaan Suomen kannanotot maakunnan toimenpidettä tai laiminlyöntiä koskevassa sopimusrikkomusasiassa perustuvat valtioneuvoston yhteistoiminnassa maakunnan hallituksen kanssa tapahtuvaan valmisteluun, jossa punnitaan ja tarvittaessa sovittetaan yhteen maakunnan ja valtakunnan kannat. Nykyisen sääntelyn lähtökohtana on myös, että vastausten ja kannanottojen valmistelussa tulisi kiinnittää erityistä huomiota maakunnan oikeuteen puolustautua. (HE 18/2002 vp ja PeVL 7/2002).

Edellä mainituissa jäsenyysvelvoitteiden rikkomusasioissa yhteistoiminnan tarkoituksena on turvata, että maakunnan ja valtakunnan viranomaiset ensi kädessä pyrkivät sovittamaan yhteen kantansa siten, että Suomen jäsenvaltiona komissiolle antamista vastauksista ja EY-tuomioistuimelle esittämistä kannanotoista kävisi ilmi vain valtakunnan ja maakunnan yhteinen kanta. Kannanottojen yhteen sovittaminen tapahtuu valtioneuvoston EU-asioiden kansallisessa valmistelukoneistossa. Asiat

käsitellään viime kädessä hallituksen EU-ministerivaliokunnan kokouksessa, johon maaneuvoksella on oikeus osallistua.

EY-tuomioistuinasioiden valmistelussa on esiintynyt neljä tilannetta, joissa maakunnan ja valtakunnan kannanottoja yrityksistä huolimatta ei ole onnistuttu sovittamaan yhteen. Tällaisia tilanteita varten työryhmä ehdottaa uuden 2 momentin lisättäväksi itsehallintolain 59 c §:ään, jota noudatettaisiin yksinomaan maakunnan toimenpiteistä tai laiminlyönneistä johtuvissa jäsenyysvelvoitteiden rikkomusasioissa.

Ehdotetun 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan, kun Suomi joutuu vastuuseen maakunnan tekemäksi väitetystä EU-oikeuden vastaisesta teosta tai laiminlyönnistä, Suomen vastaus komissiolle tai kannanotto EY-tuomioistuimelle on maakunnan pyynnöstä laadittava siten, että maakunnan kanta käy siitä ilmi, jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei voida sovittaa yhteen. Ehdotus tarkoittaa sitä, että Suomen vastauksesta tai kannanotosta tulee käydä ilmi maakunnan jäsenyysvelvoitteiden rikkomusasiassa esittämät seikat argumentteineen. Lähtökohtana on, että maakunnan kanta esitetään Suomen vastauksessa tai kannanotossa sellaisenaan kuin maakunnan hallitus on sen hyväksynyt.

Ehdotetun 2 momentin toinen virke antaa maakunnalle myös oikeuden aina osallistua EY-tuomioistuimen suulliseen käsittelyyn, jos kanne koskee maakunnan toimenpiteitä tai laiminlyönnejä. Ehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa työryhmä toteaa, että maakunnalle on oleellista sekä kirjallisen vastauksen ja kannanoton laatiminen että kannanottojensa esittäminen tuomioistuinkäsittelyssä. Varsinkin mahdollisuus vastata suoraan suullisessa käsittelyssä esitettyihin kysymyksiin on maakunnalle tärkeää.

EY-tuomioistuimen työjärjestyksen 44 a §:n mukaan suullista käsittelyä pyydetessä tulee myös yksilöidä syyt siihen, miksi asianomainen haluaa tulla kuulluksi. Maakunnan hallitus voi toimittaa ulkoasiainministeriölle kirjelmän, jossa pyydetään Suomea esittämään suullista käsittelyä koskevan pyynnön EY-tuomioistuimelle sekä ulkoasiainministeriötä nimeämään maakunnan edustajan mahdollista suullista käsittelyä varten. Kysymykset suullisen käsittelyn pyytämisestä ja maakunnan edustajan roolista suullisessa käsittelyssä ratkaisee tarvittaessa EU-ministerivaliokunta maakuntaa koskevien EU-asioiden valmistelusta annettujen suuntaviivojen mukaisesti.

Suomen tulee muotoilla kannanotonsa jo kirjallisen käsittelyn aikana. Eriävien mielipiteiden esittäminen suullisessa käsittelyssä on poissuljettua. Näin ollen valtakunnan ja maakunnan tulee jo ennen suullista käsittelyä sovittaa kantansa yhteen.

Vain jäsenvaltiot ovat asianosaisina jäsenyysvelvoitteiden rikkomusasioissa. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 13 §:n, ulkoasiainministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen/1171/2005) 1 §:n 20 kohdan ja ulkoasiainministeriön työjärjestyksen (550/2008) 41 §:n mukaan ulkoasiainministeriön toimialaan kuuluu Suomen edustaminen EY-tuomioistuimessa ja komission Suomea koskevissa valvontamenettelyissä. Valtionasiamies edustaa Suomea EY-tuomioistuimessa. Kun sopimusrikkomusasia koskee myös maakunnan menettelyä tai laiminlyöntiä, maakunnan edustaja voi esiintyä suullisessa käsittelyssä valtioneuvoston edustajan kanssa, jos tuomioistuin antaa suostumuksensa siihen, että jäsenvaltiolla on kaksi edustajaa. Edustajien on myös tässä tapauksessa sovittava yhteen suullisessa käsittelyssä esitettävät asiat. On myös mahdollista, että yksittäistapauksissa valtuutetaan ainoastaan

maakunnan edustaja edustamaan Suomea jäsenyysvelvoitteiden rikkomusasioissa, jotka koskevat yksinomaan maakunnan toimenpiteitä tai laiminlyöntejä. Tällöinkin valtioneuvosto vahvistaa Suomen kannan, joka on valmisteltu yhteistoiminnassa maakunnan hallituksen kanssa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan maakunnan hallituksen voivan tehdä perustellun esityksen valtioneuvostolle siitä, että Suomi osallistuisi EY-tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyyn tai nostaisi kanteen EY-tuomioistuimessa, kun kysymys kuuluu maakunnan toimivaltaan tai asialla muuten voi olla erityistä merkitystä maakunnalle.

Edellä mainituissa asioissa jäsenvaltio on asianosaisena tai väliintulijana EY-tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa. Maakunnalla voi kuitenkin olla suurtakin ja oikeutettua intressiä siitä, että valtioneuvosto päättäisi Suomen osalta nostaa kanteen tai tehdä väliintulon taikka esittää näkemyksensä toisen jäsenvaltion tuomioistuimen tekemän ennakkoratkaisupyynnön johdosta. Ehdotetun 3 momentin mukaan maakunnan hallitus voisi tältä osin tehdä perustellun esityksen valtioneuvostolle, kun kysymys kuuluu maakunnan toimivaltaan tai asialla muuten voi olla erityistä merkitystä maakunnalle. Asioiden rajaus vastaa voimassa olevan itsehallintolain 58 §:n 2 momenttia ja 59 a §:ää. Jos maakunnan hallitus tekee perustellun esityksen, valtioneuvoston ei ilman painavaa syytä vastustaisi sitä. Painava syy voisi esimerkiksi olla se, että esityksessä ehdotettu toimenpide olisi vastoin Suomen etuja EU:n jäsenvaltiona tai muuten voisi vahingoittaa maan etuja.

Laki
Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä säädetyllä tavalla, sekä Ahvenanmaan maakuntapäivien päätöksen mukaisesti, joka on tehty Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 69 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla,

muutetaan Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 68/2004, seuraavasti:

59 c §

Maakunnan asema sopimusrikkomusasioissa ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa käsiteltävissä asioissa

Valtakunnan viranomaiset valmistelevat yhteistoiminnassa maakunnan hallituksen kanssa Suomen vastausten sisällön vastattaessa Euroopan komission sellaisiin kannanottoihin, jotka koskevat puutteita jäsenvaltion velvollisuuksien täyttämässä siltä osin kuin velvollisuuksien täyttäminen kuuluu maakunnan toimivaltaan, ja Suomen kannanotot, jotka tällaisessa asiassa esitetään Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa.

Jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei voida sovittaa yhteen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa, on Suomen vastaus ja kannanotto maakunnan pyynnöstä laadittava siten, että maakunnan kanta käy siitä ilmi. Jos kanne 1 momentissa tarkoitettussa asiassa on nostettu maakunnan toimenpiteen tai laiminlyönnin johdosta, on maakunnan edustajalle annettava oikeus osallistua tuomioistuimen suulliseen käsittelyyn.

Maakunnan hallitus voi tehdä perustellun esityksen valtioneuvostolle siitä, että Suomi osallistuisi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyyn tai nostaisi kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa, jos kysymys kuuluu maakunnan toimivaltaan tai asialla muuten voi olla erityistä merkitystä maakunnalle.

Voimassa oleva laki:

59 c §

Kannanotot sopimusrikkomusasioissa

Valtakunnan viranomaiset valmistelevat yhteistoiminnassa maakunnan hallituksen kanssa Suomen vastausten sisällön vastattaessa Euroopan yhteisöjen komission sellaisiin kannanottoihin, jotka koskevat puutteita jäsenvaltion velvollisuuksien täyttämässä siltä osin kuin velvollisuuksien täyttäminen kuuluu maakunnan toimivaltaan, ja Suomen kannanotot, jotka tällaisessa asiassa esitetään Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa.

Ehdotus:

59 c §

Maakunnan asema sopimusrikkomusasioissa ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa käsiteltävissä asioissa

Valtakunnan viranomaiset valmistelevat yhteistoiminnassa maakunnan hallituksen kanssa Suomen vastausten sisällön vastattaessa Euroopan komission sellaisiin kannanottoihin, jotka koskevat puutteita jäsenvaltion velvollisuuksien täyttämässä siltä osin kuin velvollisuuksien täyttäminen kuuluu maakunnan toimivaltaan, ja Suomen kannanotot, jotka tällaisessa asiassa esitetään Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa.

Jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei voida sovittaa yhteen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa, on Suomen vastaus ja kannanotto maakunnan pyynnöstä laadittava siten, että maakunnan kanta käy siitä ilmi. Jos kanteen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa on nostettu maakunnan toimenpiteen tai laiminlyönnin johdosta, tulee maakunnan edustajalle antaa oikeus osallistua tuomioistuimen suulliseen käsittelyyn.

Maakunnan hallitus voi tehdä perustellun esityksen valtioneuvostolle siitä, että Suomi osallistuisi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyyn tai nostaisi kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa, jos kysymys kuuluu maakunnan toimivaltaan tai asialla muuten voi olla erityistä merkitystä maakunnalle.

SERIENS TIDIGARE PUBLIKATIONER ÅR 2008

Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2008

1. Kidutuksen kriminalisointi
2. Lait eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä
3. Yhdistyslain tarkistaminen
4. Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan
5. Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä
6. Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen. Työryhmän periaatemietintö
7. Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen
8. Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 03
www.om.fi

PB 25
00023 STATSRÅDET
tfn (09) 160 03
www.jm.fi